

Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička (kód: 72-020-R)

Autorizující orgán:	Ministerstvo kultury
Skupina oborů:	Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání:	Samostatný knihovník
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	6

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Organizace revize knihovního fondu	6
Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů	6
Orientace v procesech akvizice, evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách	4
Příprava a zajištění vzdělávacích aktivit pro pracovníky knihoven	6
Příprava projektů a žádostí o dotace do relevantních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb	6
Samostatné zajišťování chodu knihovny s univerzálním nebo specializovaným fondem	6
Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven	6
Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů	6
Zpracování statistických ukazatelů výkonů knihoven včetně kontroly, analýzy a komparace dat	6

Platnost standardu

Standard je platný od: 20.05.2025

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce

Uchazečem o zkoušku může být každá fyzická osoba starší 18 let, která získala alespoň základy vzdělání, nebo účastník rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Autorizovaná osoba zároveň s odesláním pozvánky ke zkoušce písemnou formou sdělí, kde a jakým způsobem se uchazeč může informovat o svých povinnostech a průběhu zkoušky a které doklady/dokumenty musí uchazeč předložit bezprostředně před započítáním zkoušky.

2. Průběh zkoušky

Před zahájením zkoušky uchazeč předloží zkoušejícímu průkaz totožnosti a případně další dokumenty opravňující k připuštění ke zkoušce uvedené v části 1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce.

Bezprostředně před zahájením zkoušky autorizovaná osoba seznámí uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s jeho právy a povinnostmi v rámci zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž autorizovaná osoba vyhotoví a uchazeč podepíše písemný záznam.

Zkoušející uzná, a tedy nemusí ověřovat, ty odborné způsobilosti, které byly již dříve u uchazeče ověřeny v rámci zkoušky z jiné profesní kvalifikace (nutno doložit osvědčením o získání profesní kvalifikace), a které jsou shodné svým rozsahem i obsahem. Rozsah a obsah odborné způsobilosti určují její jednotlivá kritéria a pokyny k provedení zkoušky popsané v hodnotícím standardu. Zkoušející tyto odborné způsobilosti neuznává jako již ověřené, pokud by tím nebylo zajištěno řádné ověření ostatních požadavků stanovených tímto hodnotícím standardem (například při nutnosti dodržení technologických postupů a časové souslednosti různých činností).

Zkouška se koná v českém jazyce.

Zkouška je veřejná. Praktická část zkoušky a praktická zkouška není veřejná v případech, kdy to je nutné z hygienických důvodů nebo z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti práce.

Kritéria jsou ověřována praktickým předvedením, ústním ověřením a kombinací praktického předvedení a ústního ověření. Pro praktické předvedení je nutné, aby měl uchazeč k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných odborných způsobilostí.

Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií tak, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou ČR. V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon),
- zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů,
- zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění,
- zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna ČR. Jedná se o pravidla RDA (Resource Description and Access – česky Popis a zpřístupnění zdrojů, dále jen RDA), včetně platných národních interpretací a formát MARC21 (Machine Readable Cataloging, česky „Strojově čitelná katalogizace“, dále jen MARC21). Informace o standardech a interpretacích jsou k dispozici na webových stránkách Národní knihovny ČR v sekci Katalogizační politika.

Autorizovaná osoba je povinna 4 týdny před termínem zkoušky na svých webových stránkách zveřejnit aktuální citace manuálů a v den zkoušky sdělí uchazeči informace o pravidlech práce s manuály při zkoušce. Během zkoušky má uchazeč tyto manuály (aktuální verzi) k dispozici. Uchazeč nemá právo přinést si ke zkoušce tyto manuály vlastní.

Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní odborné způsobilosti (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má zkoušený k dispozici během přípravy na zkoušku. Sestavy těchto podkladů ke každé odborné způsobilosti jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Uchazeč není předem informován o tom, které konkrétní dokumenty budou vybrány.

Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci knihovníka.

1. Organizace revize knihovních fondů

U odborné způsobilosti uchazeč prokazuje orientaci v relevantní legislativě. Obecný popis může být vztažen k určitému typu knihovny se stanoveným počtem knihovních jednotek, který zkušební komise uchazeči zadá.

2. Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů

Pro ověření odborné způsobilosti Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů, kritérium písmeno b) připraví autorizovaná osoba seznam 30 dokumentů z české produkce vydaných v roce předcházejícím roku zkoušky, které obdržely některou z českých knižních cen. Dokument bude pro uchazeče identifikován nejméně 2 z těchto údajů: autor, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), popř. ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), nakladatel, rok vydání.

3. Orientace v procesech akvizice, evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách

Bez speciálních pokynů.

4. Příprava a zajištění vzdělávacích aktivit pro pracovníky knihoven

Pro ověření odborné způsobilosti připraví autorizovaná osoba pro splnění kritéria a) až c) seznam 10 charakteristik vzdělávacích aktivit z oboru knihovnictví, které zveřejní nejpozději 21 dnů před stanovenou zkouškou na svých webových stránkách. Z uvedených charakteristik bude uchazeči pro ověření kritéria a) až c) vybrána jedna charakteristika. Uchazeč určí skupinu/skupiny vhodných účastníků (skupinu či skupiny typových pozic), uvede její vhodnou formu a metody i možný rámcový scénář realizace. Pro splnění kritérií poskytne autorizovaná osoba uchazeči čas na přípravu v rozsahu 15-20 minut.

5. Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb

Pro ověření odborné způsobilosti v ověření kritéria a) připraví uchazeč výčet aktuálních, tj. v daném roce platných národních programů na podporu činnosti veřejných knihoven, a podrobně popíše podmínky jednoho z nich (podle vlastního výběru). Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba 20 projektů, které obsahují chyby, a texty výzev, na které projekty reagovaly. V každém projektu bude 8 formálních a 8 věcných chyb. Formální chyby je nutné prokázat na základě rozporu s výzvou, věcné chyby musí být ověřitelné podle informací v síti internetu. Pro ověření bude uchazeči předložen jeden projekt a k němu příslušná výzva.

6. Samostatné zajišťování chodu knihovny s univerzálním nebo specializovaným fondem

Pro ověření kritéria c) zadá zkušební komise uchazeči konkrétní pracovní pozici v knihovně a uchazeč popíše obecně základy personální práce v rámci této pozice.

7. Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven

Při ověření odborné způsobilosti prokáže uchazeč v kritériu a) orientaci v relevantní legislativě a orientaci v aktuálně platných koncepčních materiálech. Dále popíše standardy pro výkon regionálních funkcí. Pro ověření kritéria b) autorizovaná osoba připraví 15 základních pojmů z oblasti regionálních funkcí, z nichž zkušební komise vybere 5. Při ověření kritéria c) popíše uchazeč konkrétní model smluvního a finančního zajištění výkonu regionálních funkcí včetně tvorby, cirkulace a distribuce výměnných souborů v kraji ČR, který si sám vybere.

8. Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů

Pro ověření odborné způsobilosti připraví autorizovaná osoba 10 témat z oblasti knihovnických a informačních služeb pro ověření kritéria písmeno b), která zveřejní na svých webových stránkách nejpozději 21 dnů před stanovenou zkouškou, z nichž 1 zadá uchazeči v den zkoušky. Pro splnění kritéria poskytne uchazeči čas na přípravu v rozsahu 15–

20 minut, a to podle povahy konkrétního zadání, buď osnovy, nebo bodového realizačního plánu.

9. Zpracování statistických ukazatelů výkonů knihoven včetně kontroly, analýzy a komparace dat

Při ověření odborné způsobilosti prokazuje uchazeč orientaci v základních definicích Deníku knihovny na rok 20XX a Ročního výkazu o knihovně za rok 20XX Kult (MK) 12-01 v aktuálním znění, jak jsou přístupné na webových stránkách Národní knihovny ČR a/nebo NIPOS – Centra informací a statistik kultury. Autorizovaná osoba připraví pro splnění kritéria a) 100 základních definic, z nichž bude uchazeči vybráno 10. Pro ověření kritéria b) prokáže uchazeč povědomí o využívání statistiky při hodnocení činnosti knihoven (benchmarking) a pro ověření kritéria c) uchazeč prokáže schopnost orientovat se v existující nabídce volných, případně licencovaných nástrojů pro uskutečnění průzkumů v knihovnách, z nichž si jeden vybere a popíše všechny jeho možnosti.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby je oprávněný předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravil Národní pedagogický institut ČR ve spolupráci s Národní radou pro kvalifikace, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem *kultury* a odborníky z těchto subjektů:

- Národní knihovna ČR
- Asociace knihoven vysokých škol ČR
- Sdružení knihoven ČR
- Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
- Jihočeská vědecká knihovna České Budějovice
- Katedra informačních studií a knihovnictví, Masarykova univerzita
- Knihovna Jiřího Mahena Brno
- Knihovna Kroměřížska
- Knihovna Západočeské univerzity v Plzni
- Krajská knihovna Pardubice
- Městská knihovna Kutná Hora
- Městská knihovna v Praze
- Moravská zemská knihovna
- Studijní a vědecká knihovna Hradec Králové

Kvalifikační standard profesní kvalifikace schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.